

مقدمه

در اوایل دهه ۱۹۸۰، مناطق روستایی در بسیاری از کشورهای پیشرفته و در حال توسعه از تحولات زیربنایی در اقتصاد ناحیه‌ای و ملی تأثیر پذیرفتند، اما مناطق کمی توانستند از مشکلات کاهش جمعیت، پایین آمدن سطح اشتغال‌زایی و درآمد، خدمات دولتی کم و از دست‌دادن هویت روستایی و فرهنگی رهایی پیدا کنند. بنابراین باید پذیرفت که اتخاذ سیاست‌های جدید برای کمک به بهبود اقتصادی جوامع روستایی نیاز بود (Holland et al, 1992: 113). تنوع-سازی اقتصاد روستایی و تعیین راهبردهای جایگزین، مانند گردشگری، فرصت‌های شغلی متعددی را در سکونتگاه‌های روستایی به وجود می‌آورد (قادری، ۱۳۸۲، ۱۴۹). گردشگری روستایی از یک طرف می‌تواند نقش مهمی را در متنوع‌سازی اقتصاد جوامع روستایی در قالب صنعت گردشگری ایفا کند و از طرف دیگر می‌تواند وسیله‌ای برای تحریک رشد اقتصادی ملی (از راه غلبه بر انگاره‌های توسعه نیافتگی و بهبود استاندارد زندگی مردم محلی) باشد (شریف زاده و همکاران، ۱۳۸۱، ۵۷). گردشگری همچنین می‌تواند ثروت و جمعیت را از مرکز تمرکز و ثقل صنعتی به سوی روستاها و نقاط طبیعی جذب کند (دیبايي، ۱۳۷۱، ۴۴). ضمن اینکه در گردشگری روستایی از منابع روستایی (مانند فرهنگ و سنن، اماکن تاریخی، شرایط آب‌وهوایی که برای سایر فعالیت‌های اقتصادی قابلیت بهره‌برداری ندارند) استفاده شده، گردشگری حتی در سکونتگاه‌های روستایی که فاقد زمین‌های زراعی هستند و در نواحی کوهستانی قرار گرفته‌اند با بهره‌برداری از منابع فرهنگی و طبیعی می‌تواند به توسعه روستایی کمک نماید (افتخاری و قدیری، ۱۳۸۱، ۲۸). در راستای این دیدگاه می‌توان گفت گردشگری می‌تواند راهبردی برای توسعه روستایی، ابزاری برای توسعه پایدار و سیاستی برای بازساخت سکونتگاه‌های روستایی باشد. روستانشینی شکل ویژه‌ای از استقرار، معیشت انسان، جلوه بارزی از حیات اقتصادی و اجتماعی در ایران است که با نظام کم و بیش پایدار در طی قرون متمادی دوام یافته است. عدم توجه به فضاهای روستایی، بی‌توجهی به توان و امکانات تولیدی نواحی روستایی، از نظر داده‌های طبیعی و نیروی انسانی موجب تشدید مهاجرت‌های گسترده روستایی-شهری که باعث کاهش نسبت جمعیت روستایی در چند دهه اخیر شده است. گردشگری روستایی یکی از انواع گردشگری است و شامل فعالیت‌ها و گونه‌های مختلف گردشگری در محیط‌های روستایی و پیرامون آنها می‌شود (حیدری، ۱۳۸۱، ۹۵). یکی از پیامدهای توسعه گردشگری روستایی ارتقاء سطح، استانداردهای زیستی مردم و بهبود شرایط زندگی در فضای روستایی است ایجاد چنین شرایطی، محیط روستا را تبدیل به فضایی جذاب برای زندگی روستاییان، محیط کار و تلاش برای افزایش تولید و بهره‌وری اقتصادی می‌نماید (پاپلی یزدی، ۱۳۸۵، ۱۲۹). رسیدن به این اهداف، علاوه بر رشد و توسعه روستا، برای رسیدن به توسعه ملی نیز موثر خواهد بود که این امر لزوم توجه و اهمیت موضوع را در اقتصاد محلی، منطقه‌ای و ملی عنوان می‌نماید. لذا با این دیدگاه گردشگری روستایی را می‌توان به عنوان یکی از عوامل مهم در جهت توسعه و توسعه روستایی معرفی نمود. با طرح مباحث فوق در این پژوهش، محقق به دنبال بررسی موضوعات محوری چون ابعاد درآمد در روستاها، افزایش اشتغال، ارتقاء سطح فرهنگی روستائیان، افزایش تعاملات اجتماعی و ... در توسعه روستاها می‌باشد تا نقش گردشگری مورد کنکاش و مورد توجه قرارگیرد. چرا که با توسعه گردشگری می‌توان زمینه تغییرات اساسی را در سطح زندگی روستائیان فراهم آورد. در نهایت با ایجاد این تغییرات و افزایش امکانات و خدمات زیربنایی و روبنایی و ... در محیط روستا، زمینه توسعه روستایی فراهم می‌گردد. ناحیه جنوب غربی گیلان با دارا بودن جاذبه‌های تاریخی-باستانی، طبیعی و مذهبی همواره مورد توجه گردشگران داخلی و خارجی بوده است. در این نوشتار بر آنیم تا اثرات اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی و کالبدی-فضایی و زیست محیطی گردشگری را در جهت توسعه روستایی تبیین نمایم و به پرسش بنیادی آن یعنی گردشگری روستایی چگونه می‌تواند زمینه توسعه روستایی را فراهم آورد؟ پاسخ دهیم. فرضیه‌های تحقیق عبارتند از اینکه:

- ✓ بین گردشگری و افزایش درآمد روستائیان در ناحیه جنوب غربی گیلان رابطه وجود دارد.
- ✓ بین گردشگری و ایجاد اشتغال در نواحی روستایی جنوب غربی گیلان رابطه وجود دارد.
- ✓ بین گردشگری و تحولات فرهنگی در نواحی روستایی جنوب غربی گیلان رابطه وجود دارد.

✓ بین گردشگری و افزایش تعاملات اجتماعی در ناحیه جنوب غربی گیلان رابطه وجود دارد.

✓ بین گردشگری و افزایش آلودگی و آسیب های زیست محیطی در ناحیه جنوب غربی گیلان رابطه وجود دارد.

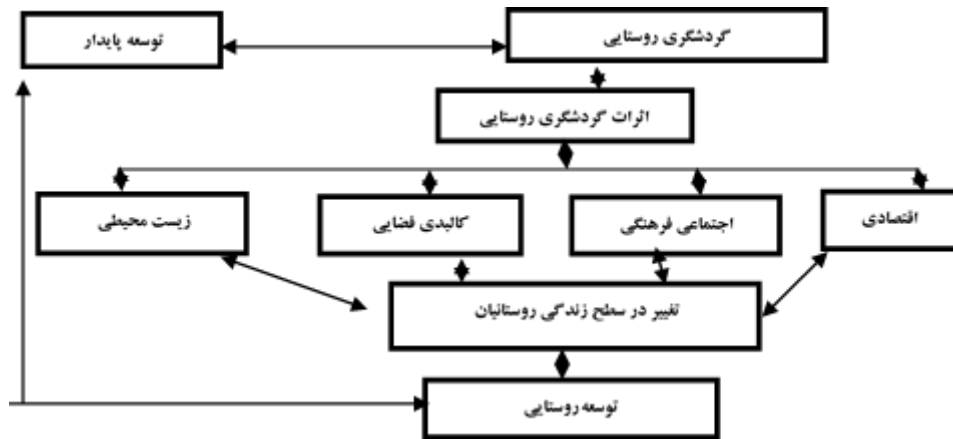
✓ بین گردشگری و تغییرات کالبدی- فضایی در مناطق روستایی جنوب غربی گیلان رابطه وجود دارد.

لازم به ذکر است با توجه به مطالب عنوان شده پژوهشی که بخواهد در محدوده مورد مطالعه نقش گردشگری را در توسعه نواحی روستایی جنوب غربی گیلان تبیین نماید انجام نشده و پژوهش حاضر به عنوان نخستین مطالعات انجام شده در این زمینه می باشد که این امر نیز به نوبه خود از سویی جنبه های کاربردی این موضوع را دوچندان نموده و از سوی دیگر ضرورت و اهمیت انجام این پژوهش را می رساند تا محقق به دنبال کشف روابط این دو پدیده (گردشگری و توسعه روستایی) در این محدوده باشد. در راستای پیشینه تحقیق با توجه به عنوان مورد نظر می توان به موارد زیر اشاره نمود. لویس (۱۹۹۶) با هدف مطالعه تبیین گردشگری روستایی در ایالت ایندیانا به تأثیرات توریسم بر اقتصاد و جامعه روستایی بدون حمایت های دولتی توجه دارد و به برنامه ریزی و ارائه مدل هایی برای توسعه توریسم در منطقه می پردازد. ساندهو (۱۹۹۸) به بررسی یافتن تغییرات ناشی از رشد اقتصادی در نتیجه گردشگری در محیط کوهستانی در کلو در هند می پردازد و هدف کلی این پروژه به منظور پایداری از محیط زیست و سیستم های فرهنگی و بررسی فعالیت های موثر بر صنعت توریسم می پردازد. لوردکیپانیدز (۲۰۰۲) طی مطالعه ای کیفی به تحلیل نقش کارآفرینی حوزه گردشگری روستایی در رشد منطقه سادرزلات سوئد پرداخت. براساس نتایج کیفی این مطالعه، توسعه روستایی با افزایش کارآفرینی ارتباط مستقیم دارد و به طور عمده با رشد اقتصادی همراه می شود. کارکرد گردشگری در توسعه روستایی به تقویت و بهبود کیفیت زندگی در مناطق روستایی کمک می کند. مابالرد، برزت و بک من (۲۰۰۴) در پژوهشی با عنوان عوامل کارآفرین و موثر در توسعه توریسم پایدار به این نکته اشاره نموده اند که کارآفرینی یکی از عوامل اساسی قابل توجه در توسعه اقتصادی است که منجر به رشد و توسعه خدماتی می شود که تغییر و نوآوری را به دنبال دارد. کیم (۲۰۰۵) در بررسی نقش توریسم به عنوان محرکی برای ازبین بردن مشکلات اقتصادی در جامعه روستایی کره، به نقش مهم دولت و بازار در مشارکت در برنامه های توسعه توریسم در منطقه می پردازد. سپالاین و همکاران (۲۰۰۸) در تحقیق خود پیرامون روندها و اثرات اجتماعی و محیطی گردشگری خانه های دوم در فنلاند به این نتیجه رسیدند که تأثیرات اجتماعی و محیطی گردشگری خانه های دوم در روستای میزبان شامل تغییر در سبک زندگی (استانداردهای مسکن، تحرک و مصرف)، زمینه های اقتصادی اجتماعی و شبکه های اجتماعی (مشارکت و تعامل) می گردد. کوکز و دیگران (۲۰۱۰) در پژوهشی با عنوان آیا گردشگری، کشاورزی در هاوایی را تخریب می کند؟ به این نتیجه رسیدند که توسعه گردشگری باعث تخریب کشاورزی نشده است. فشارکی (۱۳۷۳) ضمن بررسی گردشگری روستایی، به خانه های دوم به عنوان بخشی از گردشگری روستایی توجه نمود. ملک پور (۱۳۷۷) به تحلیل اثرات گردشگری بر ابعاد اقتصادی اجتماعی و زیست محیطی دهستان ناتل کنار- نور پرداخت و به این نتیجه رسید که گردشگری در این دهستان اثرات مثبت اجتماعی نظیر افزایش امکانات زیر بنایی و اثرات منفی مانند تغییر کاربری اراضی را بر جای گذاشته است. شریف زاده و مرادنژادی (۱۳۸۱)، در مقاله ای با عنوان «توسعه پایدار و توریسم روستایی» آورده اند که با گسترش گردشگری روستایی، امکان انجام فعالیت های اقتصادی و ایجاد مشاغل گوناگون در مناطق روستایی فراهم می شود. مراد نژادی و نظری (۱۳۸۲)، در تحقیقی با عنوان «توریسم و توسعه روستایی در ایران»، به بررسی توسعه گردشگری بر توسعه روستایی پرداخته و گردشگری را یک عامل اقتصادی عمده و بسیار مؤثر دانسته اند که در سال های اخیر، مورد توجه قرار گرفته است. نتایج تحقیق نشان می دهد که گردشگری می تواند اثرات گوناگون بر توسعه داشته باشد، قادری (۱۳۸۲) در رساله دکتری خود تحت عنوان نقش گردشگری روستایی در توسعه روستایی که به راهنمایی دکتر افتخاری در دانشگاه تربیت مدرس به قلم نگارش در آورده است عنوان نموده که گردشگری روستایی به عنوان راهبردی جدید برای توسعه نواحی روستایی

ایران می باشد و می تواند در کنار سایر فعالیت های اقتصادی نقش مهمی در توسعه و آبادانی روستایی داشته باشد که باید به آن توجه بیشتری نمود. رضوانی (۱۳۸۲) در خصوص روند گسترش خانه های دوم در نواحی روستایی شمال تهران و تأثیرات اقتصادی، اجتماعی و زیست- محیطی آن ها تحقیق نموده و با توجه به ماهیت این نوع فعالیت و تعامل آن با فعالیت های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، تأثیرات آن را بر جامعه روستایی بسیار متنوع و گسترده می داند. روح الله زاده اندواری (۱۳۸۵) در بررسی گردشگری روستایی و آثار اقتصادی و اجتماعی آن بر توسعه منطقه ای در روستای آبگرم لاریجان نشان می دهد که رونق گردشگری در روستا آثار مثبتی مانند ایجاد اشتغال، مهاجرت معکوس و رونق ساخت و ساز را در پی داشته است. مهدوی و همکاران (۱۳۸۷) در نقش و تأثیر خانه های دوم بر ساختار اقتصادی و اجتماعی ناحیه کلاردشت معتقدند که شکل گیری این پدیده در نواحی روستایی تأثیر چشمگیری بر دگرگونی اقتصادی و اجتماعی منطقه داشته است. حاجیلویی و همکاران (۱۳۸۷) نقش و تأثیر خانه های دوم بر ساختار اقتصادی و اجتماعی ناحیه ی کلاردشت عنوان نمودند که تأثیر گردشگری موجب تغییرات اجتماعی و اقتصادی از یک سو و بروز ناهماهنگی در چهره و ساختار محیطی آن شده است. عنابستانی (۱۳۸۸) بررسی آثار کالبدی خانه های دوم بر توسعه سکونتگاه های روستایی، روستاهای ییلاقی شهر مشهد بر این باورند که پیامد های کالبدی گسترش خانه های دوم مانند تغییر کاربری مزارع و باغات، تجاوز به حریم رودخانه ها و تغییر چشم انداز روستایی بوده است. جمعه پور و کیومرث (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان بررسی اثرات گردشگری بر دارایی ها و فعالیت های معیشتی مردم در چار چوب معیشت پایدار گردشگری (مطالعه موردی روستای زیارت) به این نتیجه رسیده اند که گسترش گردشگری تغییرات معیشتی عمده ای را در آن بوجود آورده است. قدیری معصوم و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی تحت عنوان تعیین اثرات کالبدی گردشگری بر نواحی روستایی (مطالعه موردی دهستان بیرون بشم بخش کلاردشت به این نتیجه رسیدند که توسعه گردشگری پیامدهای منفی و زیان باری چون افزایش و پخش زباله، کاهش تولیدات روستایی، تخریب اراضی مناسب کشاورزی، ناهماهنگی دریافت قدیم و جدید روستا، تغییر در تعداد شاغلان کشاورزی و امسال آن را به همراه داشته است. منتصری و دیگران (۱۳۹۳) پژوهشی تحت عنوان گردشگری روستایی و توسعه روستا انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که گردشگری روستایی با ایجاد فرصتی راهبردی سبب تنوع اقتصاد محلی شده و با ایجاد فرصت های شغلی مولد مبتنی بر قابلیت های موجود در روستا، موجب افزایش سطح رفاه، درآمد و امنیت در روستا، پیشگیری از مهاجرت های بی رویه، حفظ تعادل اکولوژیک و منابع طبیعی، حفظ بافت سنتی و ویژگی های فرهنگی روستا می شود.

روش شناسی

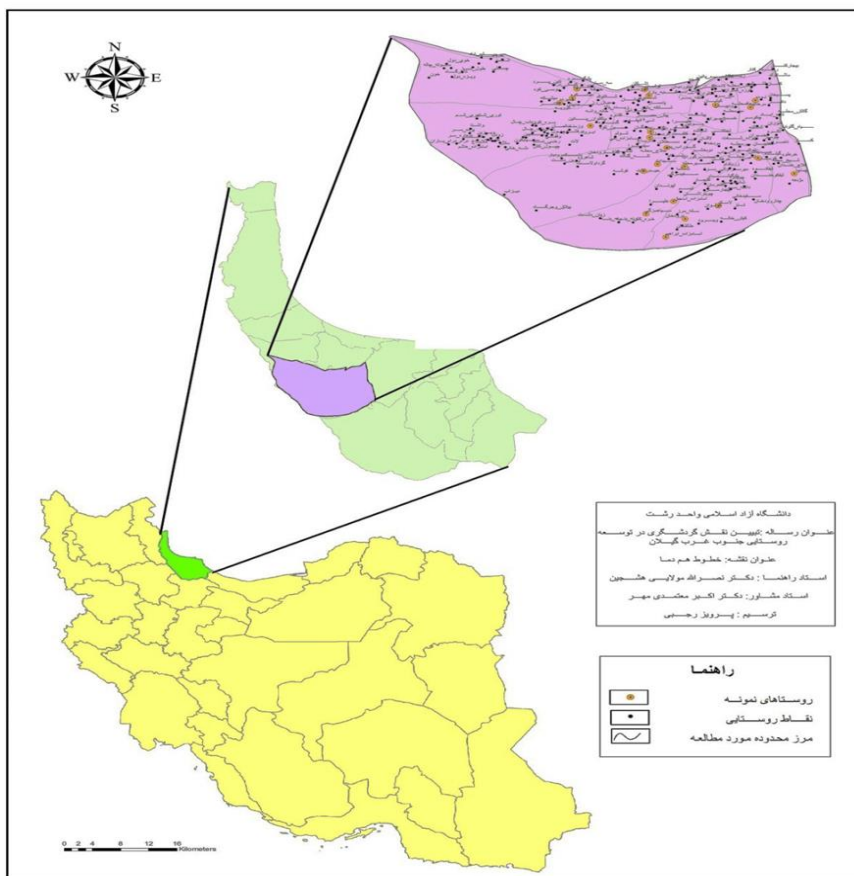
روش تحقیق، توصیفی و تحلیلی است که برای جمع آوری اطلاعات مورد نیاز از دو شیوه کتابخانه ای و میدانی استفاده شد. انتخاب با استفاده از فرمول کوکران محاسبه و سپس بر اساس توزیع نسبی خانوارها در سطح، بخشی از تعداد نمونه مورد نظر ۳۷۸ نمونه پرسش نامه اختصاص داده شد. با توجه به اینکه متغیرهای مورد نظر کمی و کیفی و داده ای جمع آوری شده از مقیاس فاصله ای و رتبه ای براساس طیف لیکرت برخوردار بوده اند و از آزمون های آماری متناسب استفاده شده است.

شکل ۱. مدل مفهومی تحقیق (شاخص‌های اثرگذار گردشگری در سطح زندگی روستائیان) در جهت توسعه روستایی

قلمرو جغرافیایی پژوهش

ناحیه مورد مطالعه از شمال به شهرستان رشت و صومعه سرا، از جنوب به استان زنجان و از غرب به شهرستان ماسال و استان اردبیل و از شرق به شهرستان رشت و بخشی از شهرستان رودبار محدود می‌شود. و مشتمل بر شهرستانهای فومن و شفت می‌باشد. ناحیه جنوب غربی گیلان بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰ دارای ۱۵۲۲۸۰ نفر جمعیت و ۳۴۱۴۳ خانوار روستایی می‌باشد که از کل جمعیت ۴۰۰۵۵ نفر با ۲۶/۳۱ درصد در مناطق شهری و ۱۱۲۵۶۱ نفر با ۷۳/۶۹ درصد در مناطق روستایی زندگی می‌کنند (مرکز آمار ایران، ۱۳۹۰: ۱۹).

شکل ۲. موقعیت محدوده مورد مطالعه در تقسیمات کشوری و استان

جدول ۱

تقسیمات کشوری ناحیه جنوب غربی گیلان

شرح	مساحت	تعداد بخش	تعداد دهستان	تعداد آبادی	خانوار		جمعیت شهری		جمعیت روستایی	
					تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
شهرستان فومن	۱۰۰۲	۲	۶	۱۵۷	۱۹۱۰۱	۵۵/۹۴	۳۱۱۷۶	۳۳/۲۶	۶۲۵۶۱	۶۶/۷۴
شهرستان شفت	۵۵۹	۲	۴	۹۶	۱۵۰۴۲	۴۴/۰۶	۸۸۷۹	۱۵/۱۷	۴۹۶۶۴	۸۴/۸۳
ناحیه جنوب غربی	۱۶۰۱	۴	۱۰	۲۵۳	۳۴۱۴۳	۱۰۰	۴۰۰۵۵	۲۶/۳۰	۱۱۲۵۶۱	۷۳/۷۰

یافته‌ها و بحث

تبیین اثرات اقتصادی گردشگری در توسعه روستایی جنوب غربی گیلان

برای سنجش بررسی و تبیین نقش اقتصادی گردشگری بر توسعه روستایی از دیدگاه جامعه محلی (سرپرستان خانوار) در سطح روستاهای مورد مطالعه از شاخص‌های جدول ۲ استفاده شده که چگونگی توزیع نسبی، پاسخگویی به گویه‌ها در آن آمده است با توجه به جدول ۲ میانگین اقتصادی برابر با ۴ است.

جدول ۲

تبیین نقش اقتصادی گردشگری در توسعه محدوده مورد مطالعه

ردیف	شاخص	فراوانی						رتبه	میانگین رتبه
		خیلی کم	کم	تاحدودی	زیاد	خیلی زیاد	جمع کل		
۱	افزایش فرصت‌های شغلی	۰/۷	۲/۹	۵	۶۲/۴	۲۸/۹	۱۰۰	۴/۱	۴
۲	افزایش فرصت‌های شغلی برای جوانان	۰	۸/۵	۱۲/۴	۵۶/۶	۲۲/۵	۱۰۰	۳/۹	۶
۳	افزایش درآمد ساکنان	۱۰/۳	۰/۸	۳/۲	۴۷/۴	۴۸/۴	۱۰۰	۴/۴	۱
۴	توسعه و تنوع بخشی به منابع درآمدی ساکنان ناحیه	۰	۲/۱	۶/۴	۵۶/۶	۳۴/۹	۱۰۰	۴/۲	۳
۵	جذب منابع مالی و بودجه و اعتبارات دولتی	۰/۳	۰	۵	۵۲/۱	۴۲/۶	۱۰۰	۴/۳	۲
۶	توسعه بازارهای محلی	۵	۱۰/۸	۰/۲۸	۳۶/۸	۱۹/۳	۱۰۰	۳/۶	۹
۷	گسترش مشاغل خدماتی	۲/۶	۴/۸	۳۱/۲	۳۸/۴	۲۳	۱۰۰	۳/۷	۸
۸	توسعه و تغییر شیوه زندگی و معیشت مردم	۰	۲/۹	۱۶/۴	۵۵/۸	۲۴/۹	۱۰۰	۴	۵
۹	ضرورت افزایش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در روستا	۳/۷	۳/۷	۱/۶	۵۲/۲	۳۷/۸	۱۰۰	۴/۱	۴
۱۰	به بهبود اشتغال زنان روستایی	۰/۵	۵/۳	۶/۶	۴۷/۴	۴۰/۲	۱۰۰	۴/۲	۳
۱۱	توسعه کمی و کیفی صنایع دستی روستاها	۲/۱	۴/۵	۲۷	۳۵/۴	۳۱	۱۰۰	۳/۸	۷
۱۲	کمک به کاهش بیکاری در روستا	۰/۳	۱/۹	۶/۶	۵۷/۹	۳۳/۳	۱۰۰	۴/۲	۳
۱۳	کمک به افزایش قدرت خریداهالی	۲/۹	۶/۶	۱۵/۱	۵۲/۲	۲۲/۲	۱۰۰	۳/۹	۶
۱۴	کمک به بهبود افزایش تنوع محصولات تولیدی روستا	۴/۸	۱/۶	۱۹/۳	۵۱/۳	۲۳	۱۰۰	۳/۸	۷

تبیین آثار فرهنگی - اجتماعی گردشگری در توسعه روستایی جنوب غربی گیلان

برای سنجش و تبیین نقش فرهنگی - اجتماعی گردشگری در توسعه روستایی از دیدگاه سرپرستان خانوار در سطح روستاهای مورد مطالعه از شاخص‌های جدول ۳ استفاده شده است چگونگی توزیع نسبی پاسخگویی به گویه‌ها در جدول زیر آمده است و مشاهده گردید میانگین کل بعد فرهنگی اجتماعی برابر با ۳/۶ است که از وضعیت متوسط به بالا از لحاظ رتبه برخوردار است.

جدول ۳

تبیین آثار فرهنگی اجتماعی گردشگری در توسعه محدوده مورد مطالعه

رتبه بندی	میانگین رتبه	جمع کل	فراوانی						شاخص	رتبه
			خیلی زیاد	زیاد	تاحدودی	کم	خیلی کم			
۱	۴	۱۰۰	۲۷/۲	۵۹/۵	۷/۹	۲/۴	۲/۹	درصد	کمک به افزایش احساس تعلق	۱
		۳۷۸	۱۰۳	۲۲۵	۳۰	۹	۱۱	تعداد	خاطراهایی نسبت به روستا	
۴	۳/۷	۱۰۰	۲۳/۵	۵۱/۳	۶/۱	۹/۸	۹/۳	درصد	ترغیب به استفاده بیشتر از وسایل مدرن	۲
		۳۷۸	۸۹	۱۹۴	۲۳	۳۷	۳۵	تعداد		
۶	۳/۵	۱۰۰	۱۹	۳۶/۸	۲۶/۷	۱۵/۶	۱/۹	درصد	ارتقاء سطح زندگی و بهبود خدمات و امکانات	۳
		۳۷۸	۷۲	۱۳۹	۱۰۱	۵۹	۷	تعداد		
۴	۳/۷	۱۰۰	۲۵/۱	۴۲/۱	۲۲/۲	۵/۳	۴/۲	درصد	بهبود، توسعه و تحول و نوسازی فرهنگ محلی	۴
		۳۷۸	۹۵	۱۶۳	۸۴	۲۰	۱۶	تعداد		
۷	۲/۵	۱۰۰	۵/۸	۱۸/۸	۲۸/۳	۲۲	۲۵/۱	درصد	توسعه و بهبود فرصت‌های شغلی بین دوجنس	۵
		۳۷۸	۲۲	۷۱	۱۰۷	۸۳	۹۵	تعداد		
۱	۴	۱۰۰	۳۳/۱	۵۰/۸	۶/۳	۵/۳	۴/۵	درصد	توسعه خدمات بهداشتی	۶
		۳۷۸	۱۲۵	۱۹۲	۲۴	۲۰	۱۷	تعداد		
۲	۳/۹	۱۰۰	۲۴/۹	۵۳/۷	۱۲/۷	۷/۹	۰/۸	درصد	بهبود روابط اجتماعی و کاهش نابرابری های اجتماعی	۷
		۳۷۸	۹۴	۲۰۳	۴۸	۳۰	۳	تعداد		
۴	۳/۷	۱۰۰	۲۹/۹	۳۳/۱	۲۵/۱	۱۰/۱	۱/۹	درصد	جلوگیری از روند مهاجرت روستایی	۸
		۳۷۸	۱۱۳	۱۲۵	۹۵	۳۸	۷	تعداد		
۵	۳/۶	۱۰۰	۲۱/۷	۴۲/۶	۱۴/۶	۱۹/۸	۱/۳	درصد	تشویق و فراهم آوردن زمینه مهاجرت معکوس	۹
		۳۷۸	۸۲	۱۶۱	۵۵	۷۵	۵	تعداد		
۱	۴	۱۰۰	۳۹/۴	۴۴/۴	۷/۴	۲/۱	۶/۶	درصد	تجدید حیات و تقویت پایبندی ساکنان روستا به آداب، معماری و صنایع دستی	۱۰
		۳۷۸	۱۴۹	۱۶۸	۲۸	۸	۲۵	تعداد		

تبیین اثرات و پیامدهای منفی زیست محیطی گردشگری بر نواحی روستایی

یافته های این پژوهش حاکی از آن است که گردشگری تأثیرات مهمی در ابعاد زیست محیطی در نواحی روستایی جنوب غربی گیلان دارد. چگونگی توزیع نسبی آن در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴

فراوانی ها و میانگین رتبه اثرات منفی زیست محیطی گردشگری در محدوده مورد مطالعه

رتبه بندی	میانگین رتبه	جمع کل	فراوانی						شاخص	ردیف
			خیلی زیاد	زیاد	تاحدودی	کم	خیلی کم			
۴	۳/۵	۱۰۰	۱۷/۲	۳۰/۲	۴۶/۳	۲/۴	۴	درصد	آلودگی آب و نشست فاضلاب	۱
		۳۷۸	۶۵	۱۱۴	۱۷۵	۹	۱۵	تعداد		
۳	۳/۷	۱۰۰	۳۳/۱	۳۰/۴	۲۴/۶	۱/۹	۱۰/۱	درصد	آسیب رساندن به مناظر طبیعی روستا	۲
		۳۷۸	۱۲۵	۱۱۵	۹۳	۷	۳۸	تعداد		
۴	۳/۵	۱۰۰	۲۳	۲۴/۶	۴۲/۶	۴/۲	۵/۶	درصد	دخل و تصرف به	۳
		۳۷۸	۲۳	۲۴۶	۴۲۶	۴۲	۵۶	تعداد		

			۳۷۸	۸۸	۹۳	۱۶۱	۱۶	۸۷	تعداد	منابع طبیعی
۲	۳/۸	۱۰۰	۲۳/۳	۳۴/۴	۲۱/۴	۷/۹	۴	درصد	افزایش آلودگی‌های زیست محیطی هوا، صوت و منظر	
		۳۷۸	۸۸	۳۰	۸۱	۳۰	۱۵	تعداد	گسترش یافت مسکونی	
۵	۳/۳	۱۰۰	۴	۴۷/۹	۴۲/۹	۰/۸	۴/۵	درصد	در حاشیه روستا	
		۳۷۸	۱۵	۱۸۱	۱۶۲	۳	۱۷	تعداد	رهاسازی زباله در سطح روستا	
۷	۲/۳	۱۰۰	۷/۹	۷/۷	۱۱/۹	۴۷/۹	۲۴/۶	درصد	نابودی گیاهان و جانوران به علت تجاوز به زیستگاه آنان	
		۳۷۸	۳۰	۲۹	۴۵	۱۸۱	۹۳	تعداد	تراکم و انبساط زباله در محیط روستا	
۶	۲/۹	۱۰۰	۱۰/۳	۱۹/۸	۳۱	۲۷/۸	۱۱/۱	درصد		
		۳۷۸	۳۹	۷۵	۱۱۷	۱۰۵	۴۲	تعداد		
۱	۳/۹	۱۰۰	۲۹/۴	۴۲/۶	۲۴/۳	۳/۲	۰/۵	درصد		
		۳۷۸	۱۱۱	۱۶۱	۹۲	۱۲	۲	تعداد		

تبیین آثار کالبدی- فضایی گردشگری در توسعه روستایی جنوب غربی گیلان

برای سنجش و تبیین آثار کالبدی فضایی جامعه روستایی از دیدگاه سرپرستان خانوار در جنوب غربی گیلان از شاخص‌های جدول ۵ استفاده شده است که چگونگی توزیع نسبی پاسخگویی به گویه‌ها در این جدول آورده شده است همانطور که مشاهده گردید میانگین کل بعد کالبدی- فضایی برابر ۳/۷ است که از وضعیت نسبتاً خوبی برخوردار می‌باشد به عبارتی گردشگری موجب تغییرات کالبدی فضایی بسیاری در سطح مناطق روستایی جنوب غربی گیلان شده است که از مهمترین آنها می‌توان به توسعه راه‌های، امکانات اقامتی، ارائه خدمات بهداشتی- درمانی، کمک به سیستم دفع فاضلاب و زباله و... اشاره نمود.

جدول ۵

تبیین آثار کالبدی- فضایی گردشگری در توسعه روستایی محدوده مورد مطالعه

ردیف	شاخص	فراوانی						میانگین رتبه بندی	رتبه بندی
		خیلی کم	کم	تاحدودی	زیاد	خیلی زیاد	جمع کل		
۱	گسترش امکانات بهداشتی درمانی	۰	۵/۶	۴/۸	۵۹/۵۲	۳۰/۱۵	۱۰۰	۳	۸
۲	کمک به توسعه راه‌های روستایی	۲/۱	۰/۸	۱۵/۱	۵۷/۱	۲۴/۹	۱۰۰	۳/۹	۳
۳	کمک به بهبود و سیستم دفع فاضلاب روستایی	۱/۳	۵/۸	۳/۷	۴۱	۴۸/۱	۱۰۰	۲/۸	۹
۴	کمک به بهبود سیستم زباله روستا	۰	۷/۷	۳۳/۹	۲۷/۵	۳۱	۱۰۰	۳/۸	۴
۵	کمک به توسعه سیستم ارتباطی و مخابراتی روستایی	۱/۶	۳/۷	۷/۷	۴۹/۲	۳۷/۸	۱۰۰	۴/۱	۱
۶	کمک به توسعه سکونتگاه‌ها و معابر روستایی	۵/۶	۶/۹	۱/۶	۴۵/۸	۴۰/۲	۱۰۰	۴	۲
۷	توسعه و افزایش دفاتر و مراکز خدماتی	۱۰/۳	۳/۴	۱۷/۲	۳۶/۸	۳۲/۳	۱۰۰	۳/۷	۵
۸	تغییر در الگوی معماری مسکن	۲/۴	۱۰/۳	۲۴/۳	۲۳/۳	۲۹/۶	۱۰۰	۳/۷	۵
۹	بهبود و بکارگیری مصالح با دوام در ساخت مسکن	۷/۹	۱۲/۲	۸/۵	۴۸/۴	۲۳	۱۰۰	۳/۶	۶
۱۰	گسترش و افزایش امکانات اقامتی، خانه دوم و مسافرخانه	۰	۷/۷	۱۶/۹	۵۳/۷	۲۱/۷	۱۰۰	۳/۴	۷

۱	۴/۱	۱۰۰	۳۷/۸	۵۳/۲	۱/۶	۴	۳/۴	درصد	کمک در جهت افزایش	۱۱
		۳۷۸	۱۴۳	۲۰۱	۶	۱۵	۱۳	تعداد	ساخت و سازه‌های مسکونی	
۵	۳/۷	۱۰۰	۲۹/۶	۳۳/۳	۲۴/۳	۱۰/۳	۲/۴	درصد	تغییر در الگوی معماری	۱۲
		۳۷۸	۱۱۲	۱۲۶	۹۲	۳۹	۹	تعداد	مسکن	
۲	۴	۱۰۰	۳۹/۴	۴۲/۳	۴/۵	۹/۳	۴/۵	درصد	توسعه فروشگاه‌های اغذیه و نوشیدنی‌های سرد	۱۴

یافته های تحلیلی و استنباطی

فرضیه اول: بین گردشگری و ایجاد اشتغال در نواحی روستایی جنوب غربی گیلان رابطه وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از شاخص های اقتصادی جدول ۶ استفاده شده است.

جدول ۶

آزمون فرضیه رابطه بین گردشگری و ابعاد اشتغال در محدوده مورد مطالعه

شاخص	میانگین	حد متوسط گویه	t	سطح معناداری sig
اشتغال	۴/۱	۲/۵	۲/۶۷۴	۰/۰۰۴

با توجه به نتایج بدست آمده از پرسشنامه تکمیلی توسط سرپرستان خانوار روستایی، همانطور که جدول ۶ نشان می دهد با توجه به گویه های شاخص های اقتصادی جدول ۲ می توان دریافت که بین گردشگری و ایجاد اشتغال در نواحی روستایی جنوب غربی گیلان رابطه وجود دارد که آلفای بدست آمده یا همان سطح معناداری زیر (۰/۰۵) بوده است بر این اساس می توان به این نتایج دست یافت که گردشگری موجب ایجاد اشتغال در سطح نواحی روستایی مورد مطالعه شده است و با افزایش شاخص های اقتصادی (جدول ۲) می تواند در کنار سایر عوامل، زمینه توسعه روستایی را فراهم آورد. بنابراین فرضیه اول مورد تأیید قرار می گیرد.

فرضیه دوم: بین گردشگری و افزایش درآمد روستائیان در ناحیه جنوب غربی گیلان رابطه وجود دارد. برای آزمون این فرضیه از شاخص های اقتصادی: افزایش درآمد ساکنان، توسعه و تنوع بخشی به منابع درآمدی ساکنان ناحیه، جذب بودجه های دولتی، افزایش سرمایه گذاری بخش خصوصی و... مطابق جدول (۷) استفاده شده است.

جدول ۷

آزمون فرضیه رابطه بین گردشگری و افزایش درآمد در محدوده مورد مطالعه

شاخص	میانگین	حد متوسط گویه	t	سطح معناداری sig
درآمد	۴/۴	۲/۵	۲/۵۷۵	۰/۰۰۰

با توجه به نتایج بدست آمده از پرسشنامه تکمیلی توسط سرپرستان خانوار روستایی، و همچنین با توجه به گویه های اقتصادی جدول ۲ می توان دریافت که بین گردشگری و افزایش درآمد روستائیان در ناحیه جنوب غربی گیلان رابطه وجود دارد که آلفای بدست آمده یا سطح معناداری زیر (۰/۰۵) بوده است. بنابراین می توان به این نتایج دست یافت که گردشگری موجب افزایش درآمد در سطح نواحی محدوده مورد مطالعه گیلان شده است. بر این اساس فرضیه دوم نیز مورد تأیید قرار می گیرد.

جدول ۸

ارتباط بین شاخص‌های اثرات مثبت اقتصادی گردشگری در توسعه روستایی با استفاده از آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن

شاخص‌های اثرات مثبت اقتصادی گردشگری در توسعه روستایی	ارزش (ضریب همبستگی)	سطح معناداری
افزایش فرصت‌های شغلی	۰/۱۵۲	۰/۰۰۳
افزایش فرصت‌های شغلی برای جوانان	۰/۱۲۷	۰/۰۱۴
افزایش درآمد ساکنان	۰/۲۰۸	۰/۰۰۰
توسعه و تنوع بخشی به منابع درآمدی ساکنان ناحیه	۰/۳۵۶	۰/۰۰۰
جذب بودجه‌های دولتی	۰/۹۸۷	۰/۰۰۰
گسترش مشاغل خدماتی	۰/۸۴۹	۰/۰۰۰
توسعه و تغییر شیوه زندگی و معیشت مردم	۰/۷۶۱	۰/۰۰۷
ضرورت افزایش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در روستا	۰/۹۲۸	۰/۰۰۱
کمک به بهبود اشتغال زنان روستایی	۰/۹۵۳	۰/۰۰۲
کمک به توسعه کمی و کیفی صنایع دستی	۰/۸۶۴	۰/۰۰۰
کمک به افزایش قدرت خرید اهالی	۰/۷۷۳	۰/۰۰۰
کمک به بهبود و افزایش تنوع محصولات تولیدی	۰/۷۷۸	۰/۰۰۰

آزمون فرضیه سوم: بین گردشگری و تحولات فرهنگی در نواحی روستایی جنوب غربی گیلان رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۹

آزمون فرضیه رابطه بین گردشگری و تحولات فرهنگی در محدوده مورد مطالعه

شاخص	میانگین	حد متوسط گویه	T	سطح معناداری sig
تحولات فرهنگی	۳/۷	۲/۵	۲/۲۶۳	۰/۰۰۰

باتوجه به نتایج بدست‌آمده از پرسشنامه سرپرستان خانوار، همچنین براساس نتایج بدست‌آمده جدول ۹ می‌توان با اطمینان H_0 بین گردشگری و تحولات فرهنگی در نواحی روستایی جنوب غربی گیلان رابطه معناداری وجود ندارد را رد می‌کنیم و فرضیه مورد پذیرش قرار می‌گیرد.

آزمون فرضیه چهارم: بین گردشگری و افزایش تعاملات اجتماعی در ناحیه جنوب غربی گیلان رابطه وجود دارد. نتایج بدست‌آمده نشان می‌دهد که بین گردشگری و افزایش تعاملات اجتماعی در ناحیه جنوب غربی رابطه معناداری وجود دارد. که آلفای بدست‌آمده یا همان سطح معناداری زیر (۰/۰۵) بوده است بنابراین فرضیه چهارم مورد تایید قرار می‌گیرد.

جدول ۱۰

آزمون فرضیه رابطه بین گردشگری و افزایش تعاملات اجتماعی در محدوده مورد مطالعه

شاخص	میانگین	حد متوسط گویه	T	سطح معناداری sig
تعاملات اجتماعی	۳/۶	۲/۵	۱/۲۴۲	۰/۰۰۰

آزمون فرضیه پنجم: بین گردشگری و افزایش آلودگی و آسیب‌های زیست‌محیطی در ناحیه جنوب غربی گیلان رابطه وجود دارد.

برای تبیین و تحلیل این فرضیه که بین گردشگری و افزایش آلودگی و آسیب‌های زیست‌محیطی در ناحیه جنوب غربی گیلان رابطه وجود دارد می‌توان دریافت که بین توسعه گردشگری و افزایش آلودگی‌های زیست‌محیطی رابطه وجود دارد که آلفای بدست‌آمده یا همان سطح معناداری زیر (۰/۰۵) بوده است. بنابراین فرضیه پنجم نیز مورد تایید قرار می‌گیرد.

جدول ۱۱

سطح معناداری گردشگری و افزایش آلودگی و آسیب‌های زیست محیطی در روستا

شاخص	میانگین	حدمتوسط گویه‌ها	T	سطح معناداری
افزایش آلودگی و آسیب‌های زیست محیطی	۳/۳	۲/۵	۱/۱۴۱	۰/۰۰۰

این وضعیت همسو با نتایج بدست آمده از مطالعات مهدوی در دهستان لوسان، علیقلی‌زاده در نواحی روستایی نوشهر، ملک پور در مناطق روستایی ناتل کنار نور و سپالانین در فنلاند می‌باشد و در تقابل با مطالعات کوکز و همکاران (۲۰۱۰) قرار دارد ایشان در پژوهش با عنوان آیا گردشگری کشاورزی در هاوایی را تخریب می‌کنند؟ به این نتیجه رسیدند که توسعه گردشگری باعث تخریب کشاورزی نشده‌است در حالی که نگارنده در این پژوهش به این نتیجه رسید که گردشگری موجب تخریب و کاهش اراضی باغی و کشاورزی می‌گردد. که این کاهش نتیجه توسعه فعالیت‌ها و افزایش خدمات زیربنایی و روبنایی در ارتباط با توسعه گردشگری است.

جدول ۱۲

رابطه بین گردشگری و اثرات منفی زیست محیطی روستایی با استفاده از آزمون همبستگی اسپرمن

ردیف	شاخص‌های اثرات منفی زیست محیطی	میزان همبستگی	میزان معناداری
۱	آلودگی آب و نشت فاضلاب	۰/۹۲	۰/۰۰۰
۲	آسیب رساندن به مناظر طبیعی روستا	۰/۹۳	۰/۰۰۰
۳	دخل و تصرف به منابع طبیعی	۰/۹۴	۰/۰۰۰
۴	افزایش آلودگی‌های زیست محیطی هوا صوت، منظر	۰/۹۳	۰/۰۰۰
۵	گسترش بافت مسکونی در حاشیه روستا	۰/۹۲	۰/۰۰۰
۶	رها سازی زباله در سطح روستا	۰/۹۴	۰/۰۰۰
۷	نابودی گیاهان و جانوران به علت تجاوز به زیستگاه آنان، قطع درختان	۰/۹۴	۰/۰۰۰

آزمون فرضیه ششم: بین گردشگری و تغییرات کالبدی- فضایی در مناطق روستایی جنوب غربی گیلان رابطه وجود دارد.

برای تبیین و تحلیل این فرضیه با توجه به آلفای بدست آمده یا همان سطح معناداری زیر (۰/۰۵) بوده است. بنابراین می‌توان گفت بین گردشگری و توسعه شاخص‌های کالبدی- فضایی که یکی از شاخص‌های توسعه روستایی است رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. بنابراین فرضیه ششم موردتائید قرار می‌گیرد. پس گردشگری می‌تواند با تغییرات کالبدی- فضایی در محیط‌های روستایی، زمینه توسعه، عمران و آبادانی روستا را فراهم آورد. به منظور صحت این مدعا، می‌توان به شرایط کنونی روستاهای گردشگر پذیر امامزاده اسحاق، امام زاده ابراهیم، قلعه رودخان و... اشاره نمود.

جدول ۱۳

سطح معناداری گردشگری و تغییرات کالبدی فضایی در سطح روستا

شاخص	میانگین	حدمتوسط گویه‌ها	T	سطح معناداری
تغییرات کالبدی- فضایی	۳/۷	۲/۵	۲/۵۴۸	۰/۰۰۰

جدول ۱۴
سطح معناداری تمام فرضیه‌ها

فرضیات	شاخص	میانگین	حدمتوسط گویه‌ها	T	سطح معناداری sig
فرضیه اول	افزایش درآمد	۴/۴	۲/۵	۲/۵۷۵	۰/۰۰۰
فرضیه دوم	ایجاد اشغال	۴/۱	۲/۵	۲/۶۷۴	۰/۰۰۰
فرضیه سوم	تاثیرات فرهنگی	۳/۷	۲/۵	۲/۲۶۳	۰/۰۰۰
فرضیه چهارم	افزایش تعاملات اجتماعی	۳/۶	۲/۵	۱/۲۴۲	۰/۰۰۰
فرضیه پنجم	آلودگی و آسیب‌های زیست‌محیطی	۳/۳	۲/۵	۱/۱۴۱	۰/۰۰۰
فرضیه ششم	تغییرات کالبدی- فضایی	۳/۷	۲/۵	۲/۵۴۸	۰/۰۰۰

نتایج بررسی تحلیل فضایی رابطه بین گردشگری و پیامدهای آن در محدوده مورد مطالعه

جدول ۱۵
بررسی رابطه بین گردشگری و پیامدهای آن به تفکیک دهستان

متغیر	شرح	نام دهستان	چوبر	نصیر محله	جیرده	ملاسرا	گشت	سردار جنگل	لولمان	آلیان	رود پیش	گوراب پس
اقتصادی	مقدار ضریب همبستگی	۰/۸۹۰	۰/۳۸۱	۰/۳۱۹	۰/۰۴۱	۰/۲۱۱	۰/۵۳۹	۰/۰۱۲	۰/۰۸۲	۰/۱۵۳	۰/۶۸۲	
	مقدار احتمال آزمون	۰/۰۰۰	۰/۰۰۲	۰/۰۰۰	۰/۰۳۴	۰/۰۰۳	۰/۰۳۷	۰/۰۱۵	۰/۰۰۲	۰/۰۴۷	۰/۰۰۰	
اجتماعی فرهنگی	مقدار ضریب همبستگی	۰/۷۳۵	۰/۵۱۱	۰/۴۳۷	۰/۲۱۲	۰/۱۸۷	۰/۵۳۲	۰/۳۹۲	۰/۰۵۳	۰/۰۸۷	۰/۶۸۴	
	مقدار احتمال آزمون	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/۰۲۵	۰/۰۱۲	۰/۰۱۵	۰/۰۰۳	۰/۰۰۰	۰/۰۲۵	۰/۰۰۰	
کالبدی فضایی	مقدار ضریب همبستگی	۰/۷۶۳	۰/۵۰۳	۰/۵۱۱	۰/۲۱۱	۰/۲۳۴	۰/۷۶۵	۰/۱۳۸	۰/۱۴۸	۰/۱۵۷	۰/۷۳۹	
	مقدار احتمال آزمون	۰/۰۰۲	۰/۰۳۵	۰/۰۴۵	۰/۰۱۹	۰/۰۲۷	۰/۰۰۱	۰/۰۱۴	۰/۰۱۵	۰/۰۱۷	۰/۰۰۰	
زیست محیطی	مقدار ضریب همبستگی	۰/۶۹۴	۰/۶۰۳	۰/۴۲۵	۰/۳۲۲	۰/۳۱۷	۰/۷۴۲	۰/۲۰۶	۰/۲۷۵	۰/۲۹۱	۰/۸۳۵	
	مقدار احتمال آزمون	۰/۰۰۰	۰/۰۱۳	۰/۰۲۵	۰/۰۴۷	۰/۰۱۴	۰/۰۰۳	۰/۰۴۹	۰/۰۱۱	۰/۰۰۶	۰/۰۰۰	

بررسی میزان اثرگذاری گردشگری بر ابعاد زندگی روستاییان

در این پژوهش برای تعیین نسبی متغیرهای مستقل (گردشگری) در متغیر وابسته (توسعه روستایی با تغییرات در ابعاد چهارگانه‌ای زندگی روستاییان) از روش رگرسیون گام‌به‌گام استفاده شده است. در این روش متغیری که بیشترین تاثیر را بر متغیر وابسته دارد ابتدا وارد مدل می‌شود و متغیرهای دیگر دوباره برای ورود به مدل، مورد بررسی قرار می‌گیرند (فیروزجانیان، ۱۳۸۷: ۱۰۴). براین اساس مقدار ضریب تعیین برابر ۰/۴۴۹ می‌باشد که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل (توسعه گردشگری) ۰/۹۵ تغییرات مربوط به متغیر وابسته (توسعه روستایی = تغییرات در ابعاد زندگی روستاییان) را تبیین می‌کند. براساس جدول ANOVA مقدار P-Value یا همان سطح معناداری برابر ۰/۰۰۰ می‌باشد که از ۰/۰۵ کوچکتر است در نتیجه فرضیه صفر (OH) آزمون مبنی بر عدم معناداری مدل رگرسیون را با اطمینان ۹۹٪ رد می‌کنیم بنابراین مدل رگرسیون از لحاظ آماری معنادار است. یعنی گردشگری بر روی شاخص‌های زیر اثرگذار است و می‌تواند زمینه توسعه روستایی را فراهم آورد.

جدول ۱۶

بررسی اثرگذاری گردشگری بر توسعه روستایی- ابعاد زندگی روستاییان با استفاده از مدل رگرسیون

نتیجه	سطح معناداری	آماره T	ضریب استاندارد (B)	برآورد پارامترها		متغیرهای مستقل
				مقدار b	انحراف معیار	
	۰/۰۰۰			۱/۲۳۲		مقدار ثابت *
تاثیر دارد	۰/۰۰۰	۳۳/۴	۰/۸۸	۰/۰۳	۱/۰۴	درآمد روستاییان
تاثیر ندارد	۰/۰۰۴	۲۶/۶	۰/۸۱	۰/۰۳	۰/۸	ایجاد اشغال

جدول ۱۷

بررسی اثرگذاری گردشگری بر توسعه روستایی- ابعاد زندگی روستاییان با استفاده از مدل رگرسیون

نتیجه	سطح معناداری	آماره T	ضریب استاندارد (B)	برآورد پارامترها		متغیرهای مستقل
				مقدار b	انحراف معیار	
تاثیر دارد	۰/۰۰۶	۴۴/۵	۰/۹۱	۰/۰۲۶	۱/۱۷	تحولات فرهنگی
تاثیر دارد	۰/۰۰۸	۵۸/۴	۰/۸۹	۰/۰۲۳	۱/۰۶	افزایش تعاملات اجتماعی
تاثیر دارد	۰/۰۰۰	۵۵/۹	۰/۹۶	۰/۰۲۳	۱/۳	تغییرات کالبدی- فضایی
تاثیر دارد	۰/۰۰۰۱	۶۶/۱	۰/۹۶	۰/۰۱۷	۱/۰۹	اثرات زیست محیطی

* متغیر وابسته: توسعه روستایی (تغییرات در زندگی روستاییان)

همچنین مولفه های توان گردشگری روستایی در ناحیه جنوب غربی گیلان در چهار بعد اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، کالبدی-فضایی و زیست محیطی ارزش یابی و آزمون شده اند و هر بعد با شاخص های خود مورد آزمون قرار گرفتند. از سوی دیگر مولفه های سطح توسعه روستایی در چهار ابعاد تعیین، اندازه گیری و مورد تحلیل قرار گرفتند. با توجه به ضرایب توان گردشگری و توسعه روستایی در روستاهای ناحیه جنوب غربی گیلان، میزان همبستگی دو متغیر گردشگری (متغیر مستقل) و توسعه روستایی (متغیر وابسته) در بالاترین سطح معناداری (۰/۹۵) مورد تأیید قرار گرفته است.

جدول ۱۸

همبستگی توان گردشگری و توسعه روستایی

توان گردشگری		توسعه روستایی
	میزان همبستگی	۰/۹۵
	سطح معناداری	۰/۰۰۰

به منظور تبیین واریانس توسعه روستایی بر اساس ابعاد توان گردشگری از رگرسیون چند متغیره (روش گام به گام) استفاده شد. نتایج بدست آمده در جدول ۱۸ نشان داده شده است.

جدول ۱۹

بعد های وارد شده (توان گردشگری) در معادله رگرسیون برای تبیین واریانس توسعه روستایی

مراحل ورود متغیرها	ابعاد	R	R2	مقدار F	Sig	مقدار اضافه شده به R2	B	Beta	T
اول	اقتصادی	۰/۶۳۵	۰/۴۰۱	۲۵/۶۴۰	۰/۰۰۰	۰/۴۰۳	۰/۱۸۸	۰/۴۶۱	۲/۵۷۵
دوم	کالبدی-فضایی	۰/۷۱۰	۰/۴۹۹	۱۸/۷۳۵	۰/۰۰۰	۰/۲۰۲	۰/۱۳۷	۰/۲۵۸	۲/۶۳۴
سوم	اجتماعی فرهنگی	۰/۷۱۱	۰/۵۰۵	۱۲/۲۴۹	۰/۰۰۰	۰/۱۴۸	۰/۰۵۱	۰/۱۹۳	۱/۷۱۸
چهارم	زیست محیطی	۰/۷۲۴	۰/۷۵۴	۹/۶۱۴	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۱۹	۱/۱۶۲	۱/۱۶۲

جدول ۱۸ نتایج تحلیل چند متغیره، متغیرهای مستقل (ابعاد توان گردشگری) را روی متغیر توسعه روستایی نشان می‌دهد. چنان که ملاحظه می‌شود مهمترین متغیری که بیشترین واریانس توسعه روستایی منطقه را تبیین می‌کند بعد اقتصادی است. این متغیر به تنهایی ۴۰/۳ درصد تغییرات متغیر وابسته را تبیین و نشان می‌دهد مولفه‌های این بعد تاثیر قابل ملاحظه‌ای بر توسعه روستایی دارند. دومین متغیر بعد کالبدی- فضایی است که ۲۰/۲ درصد تغییرات واریانس را تبیین می‌کند در نتیجه این بعد نیز در توسعه روستایی دارای اهمیت است. در مراحل سوم و چهارم ابعاد اجتماعی- فرهنگی و زیست محیطی وارد رگرسیون شد. که درصد قابل توجهی از واریانس توسعه روستایی را تبیین می‌کند. با ورود این دو متغیر توان تبیین الگو در مرحله آخر به ۷۵/۴ درصد رسیده است. به بیان دیگر الگوی تحقیق با چهار متغیر (بعد) ۷۵/۴ درصد از تغییرات توسعه روستایی را تبیین کرده است. ($R^2 = 0/754$). جهت مثبت مقادیر Beta نشان می‌دهد با افزایش متغیرهای مستقل، میزان متغیر توسعه روستایی افزایش می‌یابد. در الگوی نهایی بیشترین ضریب تاثیر (۰/۴۶۱) را دارد. یعنی به ازای یک واحد افزایش بعد اقتصادی، متغیر توسعه اقتصادی به اندازه ۰/۴۶۱ واحد اضافه می‌شود. متغیر کالبدی- فضایی دومین ضریب رگرسیون ۰/۲۵۱ را دارد. براین اساس، ابعاد اقتصادی و تغییرات کالبدی- فضایی قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده میزان تغییرات در ابعاد زندگی روستاییان در جهت توسعه خواهد بود به عبارت دیگر هرچه گردشگری روستایی رونق بیشتری پیدا نماید در ایجاد شاخص‌های فوق اثر زیادتری خواهد گذاشت. بنابراین نتایج تحقیق نشان می‌دهد که گردشگری در این ناحیه توانسته است در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، کالبدی فضایی و زیست- محیطی تاثیرات چشمگیری در جهت توسعه ایجاد نماید.

نتیجه‌گیری

گردشگری روستایی به عنوان یک مکمل بازار روستایی و منبع مهمی برای اشتغال جوامع کم تحرک مانند جوامع روستایی است. جنوب غربی گیلان دارای قابلیت‌ها و پتانسیل‌های فراوان در امر گردشگری می‌باشد این ناحیه در ۶۲ کیلومتری دریای خزر، ۱۰ کیلومتری کلانشهر رشت مرکز استان گیلان و در فاصله ۳۴۰ کیلومتری از تهران واقع شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل ۳۴۱۴۳ نفر از سرپرستان خانوار ساکن در نقاط روستایی می‌باشند. با توجه به نتایج بدست آمده از تحقیق می‌توان بیان داشت که به دلیل تایید فرضیات پژوهش بین گردشگری روستایی و توسعه روستایی در سطح روستاهای جنوب غربی گیلان رابطه وجود دارد. به منظور تبیین واریانس توسعه روستایی بر اساس ابعاد توان گردشگری از رگرسیون چند متغیره (روش گام به گام) استفاده شد. نتایج تحلیل چند متغیره ی، متغیرهای مستقل (ابعاد توان گردشگری) را روی متغیر توسعه روستایی نشان می‌دهد. چنان که ملاحظه می‌شود مهمترین متغیری که بیشترین واریانس توسعه روستایی منطقه را تبیین می‌کند بعد اقتصادی است. این متغیر به تنهایی ۴۰/۳ درصد تغییرات متغیر وابسته را تبیین و نشان می‌دهد مولفه‌های این بعد تاثیر قابل ملاحظه‌ای بر توسعه روستایی دارند. دومین متغیر بعد کالبدی- فضایی است که ۲۰/۲ درصد تغییرات واریانس را تبیین می‌کند در نتیجه این بعد نیز در توسعه روستایی دارای اهمیت است. در مراحل سوم و چهارم ابعاد اجتماعی- فرهنگی و زیست محیطی وارد رگرسیون شد. که درصد قابل توجهی از واریانس توسعه روستایی را تبیین می‌کند. با ورود این دو متغیر توان تبیین الگو در مرحله آخر به ۷۵/۴ درصد رسیده است. به بیان دیگر الگوی تحقیق با ۴ متغیر (بعد) ۷۵/۴ درصد از تغییرات توسعه روستایی را تبیین کرده است. ($R^2 = 0/754$).

جهت مثبت مقادیر Beta نشان می‌دهد با افزایش متغیرهای مستقل، میزان متغیر توسعه روستایی افزایش می‌یابد. در الگوی نهایی بیشترین ضریب تاثیر (۰/۴۶۱) را دارد. یعنی به ازای یک واحد افزایش بعد اقتصادی، متغیر توسعه اقتصادی به اندازه ۰/۴۶۱ واحد اضافه می‌شود. متغیر کالبدی- فضایی دومین ضریب رگرسیون ۰/۲۵۱ را دارد. براین اساس، ابعاد اقتصادی و تغییرات کالبدی- فضایی قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده میزان تغییرات در ابعاد زندگی روستاییان خواهد بود به عبارت دیگر هرچه گردشگری روستایی رونق بیشتری پیدا نماید در ایجاد شاخص‌های فوق اثر زیادتری خواهد بود.

خواهد گذاشت. عبارتی در ارتباط با گردشگری و توسعه روستایی یک نوع ارتباط منطقی و دوسویه بین این دو متغیر در سطح جامعه نمونه مشاهده شده است. همچنین از نظر توزیع فضایی و تاثیرپذیری از گردشگری، دهستان‌های چوبر به خاطر وجود دو روستای نمونه گردشگری امامزاده‌ابراهیم و امامزاده‌اسحاق از نظر شاخص‌های اقتصادی و تغییرات کالبدی- فضایی بسیار چشمگیر بوده است و دهستان گوراب پس نیز به خاطر دژ تاریخی قلعه رودخان که یکی از نقاط جاذب برای گردشگری روستایی گیلان و ایران به شمار می‌رود و از سویی به خاطر جاذبه‌های تاریخی باستانی و شرایط اقلیمی و پوشش گیاهی توانسته گردشگران زیادی را به خود جذب نماید. که پیامد آن ایجاد امکانات و خدمات وابسته به گردشگری، ساخت و سازهای تجاری، خانه‌های دوم و تغییرات در چشم‌اندازهای روستایی، در طی دو دهه اخیر بوده است. خلاصه اینکه نتیجه پژوهش فوق ضمن تأیید نتایج محققان پیشین از جمله عنابستانی، قدیری معصوم، میرزایی، مطیعی لنگرودی، جمعه پور، ملک پور، قادری، رضوانی، مهدوی، شریف زاده، به تبیین نقش گردشگری در توسعه روستایی جنوب غربی گیلان پرداخته است. و نتایج تحقیق نشان می‌دهد که گردشگری می‌تواند به عنوان راهبردی اساسی در جهت توسعه روستایی در روستاهایی که از قابلیت و پتانسیل گردشگری برخوردارند باشد و زمینه توسعه روستایی را در این سکونتگاه‌ها فراهم آورد. در راستای نتایج تحقیق پیشنهادهای زیر ارائه می‌گردد:

- مهیا نمودن زمینه‌های لازم برای جذب سرمایه‌گذاری خصوصی با اولویت دادن به ساکنان محلی.
- ایجاد تنوع در منابع درآمدی کشاورزان و فرصت‌های اشتغال گسترده و تاسیس بازارهای محلی جهت فروش محصولات کشاورزی، صنایع دستی و...
- تخصیص بودجه دولتی به توسعه امکانات و تسهیلات گردشگری و نظارت بر مالکیت منابع و اراضی.
- جلب مشارکت بخش خصوص در بازاریابی برای محدوده جنوب غربی گیلان به عنوان یک مقصد گردشگری از طریق هیأت بازاریابی متشکل از کارشناسان حرفه‌ای و واجد شرایط.
- خدمات‌رسانی بهتر دولت در زمینه امور زیربنایی نظیر راه‌های ارتباطی، آب و تاسیسات ورزش بهداشتی.
- ایجاد هماهنگی در میان نهادها مختلف مرتبط به منظور یکپارچه سازی کارکردهای گردشگری روستایی به وسیله برگزاری نشست‌ها و به کارگیری تدابیر مدیریتی با حضور سازمان‌های دولتی و مردم.
- کنترل قیمت و جلوگیری از چندگانگی قیمت‌ها در منطقه.
- رواج فرهنگ گردشگری در منطقه و معرفی گردشگری به عنوان یک صنعت و برشمردن اثرات آن برای افراد محلی.
- بالابردن سطح کیفیت تسهیلات کالبدی و خدماتی، مسافرخانه‌ها، رستوران‌ها و سایر مراکز اقامتی موجود در ناحیه مورد مطالعه.
- فراهم نمودن بسترهای مناسب جهت شکل دهی تعاملات اجتماعی فرهنگی در جهت کاهش احتمال بروز ناهنجاریهای اجتماعی حاصل از گسست‌های اجتماعی- فرهنگی میان جامعه میزبان و گردشگر.
- استفاده از موقعیت توپوگرافیکی و شیب منطقه جهت توسعه فعالیتهای گردشگری.
- تعریض راه و ایمن کردن راه آسفالتی که به روستاهای امامزاده ابراهیم و امامزاده اسحاق ختم می‌شود.

منابع

- افتخاری، رکن الدین و قادری، عبدالرضا. (۱۳۸۱). نقش گردشگری روستایی در توسعه روستایی (نقد و تحلیل چارچوب های نظریه ای) فصلنامه مدرس، ۶(۲)، ۱۸۹-۱۶۸
- پاپلی یزدی، محمد حسین و سقایی، مهدی. (۱۳۸۵). گردشگری (ماهیت و مفاهیم). تهران: انتشارات سمت.
- جمعه پور، محمود و کیومرث، نرجس. (۱۳۹۱). بررسی اثرات گردشگری بر دارایی‌ها و فعالیتهای معیشتی مردم در چارچوب معیشت پایدار گردشگری (مطالعه موردی روستای زیارت). فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری، ۲۱۷،

- حیدری، رحیم. (۱۳۸۷). مبانی برنامه ریزی صنعت گردشگری. تهران: انتشارات سمت
- رجبی، پرویز و کشاورز شال، فتح‌اله. (۱۳۹۱). تحلیل گردشگری روستایی از منظر توسعه پایدار، مجموعه مقالات اولین همایش ملی گردشگری و طبیعت گردی ایران زمین، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان، ۸۳۴-۸۵۶.
- رجبی، پرویز و همکاران. (۱۳۹۱). نقش اکوتوریسم در توسعه پایدار روستایی (مطالعه موردی روستای امام زاده ابراهیم شفت)، مجموعه مقالات اولین همایش ملی گردشگری و طبیعت گردی ایران زمین، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان، ۶۲۲-۶۵۴.
- رجبی، پرویز. (۱۳۸۵). بررسی تطبیقی جاذبه های گردشگری در بخش جلگه و کوهستانی شهرستان شفت و ارائه الگوی بهینه جهت توانمندتر کردن این مناطق. پایان نامه کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی توریسم، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت.
- رجبی، پرویز. (۱۳۹۱). بررسی و شناخت عوامل موثر بر توسعه گردشگری روستایی، مجموعه مقالات اولین همایش ملی گردشگری و طبیعت گردی ایران زمین، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان، ۲۰۱-۲۲۵.
- رجبی، پرویز. (۱۳۹۲). تاثیر گردشگری روستایی در تغییرات کالبدی روستاهای شهرستان فومن (مطالعه موردی دهستان سردار جنگل و گوراب پس). مجموعه مقالات دومین همایش ملی برنامه ریزی و توسعه پایدار روستایی در ناحیه جنوبی دریای خزر با محوریت مسائل کالبدی و اجتماعی-فرهنگی، استانداری گیلان، ۲۴۱-۲۲۰.
- رضوانی، علی اصغر. (۱۳۷۹). جغرافیا و صنعت توریسم. تهران: انتشارات پیام نور.
- رضوانی، محمد رضا، اکبریان، سعید رضا، رکن الدین افتخاری، عبدرضا و بدری، سید علی. (۱۳۹۰). تحلیل مقایسه ای آثار اقتصادی گردشگری خانه های دوم با گردشگری روزانه بر نواحی روستایی با رویکرد توسعه پایدار، مجله پژوهش های روستایی، ۲(۴)، ۳۵-۶۲.
- رضوانی، محمدرضا. (۱۳۸۲). تحلیل روند ایجاد و گسترش خانه‌های دوم در نواحی روستایی مطالعه موردی نواحی روستایی شمال استان تهران. فصلنامه پژوهش‌های جغرافیایی، ۴۵، ۷۳-۵۹.
- سینایی، وحید. (۱۳۷۵). توسعه پایدار و گردشگری ماهنامه اطلاعات سیاسی. اقتصادی شماره ۹۵.
- شارپلی، ریچارد جولیا. (۱۳۸۰). ترجمه رحمت الله منشی زاده، گردشگری روستایی. انتشارات منشی.
- شریف‌زاده، ابوالقاسم و مرادنژاد، همایون. (۱۳۸۱). توسعه پایدار و توریسم روستایی. ماهنامه اجتماعی اقتصادی جهاد، ۲۵۰-۲۵۱، ۵۲-۴۱.
- قادری، اسماعیل. (۱۳۸۲). نقش گردشگری روستایی در توسعه‌ی پایدار روستایی، رساله دکتری، دانشگاه تربیت مدرس.
- قدیر نیا، فیروز، رکن الدین افتخاری، عبدالرضا و ولی خانی، محبوبه. (۱۳۹۰). پیامدهای گسترش ویلاسازی‌فخانه‌های دوم) در نواحی روستایی در دهستان تاررود شهرستان دماوند، مجله جغرافیا، شماره ۳۱، ۱۷۰-۱۴۹.
- قدیری معصوم، مجتبی و همکاران، (۱۳۹۲). تبیین اثرات کالبدی گردشگری بر نواحی روستایی (مورد پژوهش: دهستان بیرون بشم - بخش کلاردشت. مجله برنامه ریزی و توسعه گردشگری، ۲(۵)، ۱۳۹۱، ۴۹-۳۳.
- منتصری، زهرا و شاطریان، محسن (۱۳۹۳). گردشگری روستایی و توسعه روستایی، مجموعه مقالات اولین همایش ملی توسعه پایدار روستایی در افق ۱۴۰۴، فرمانداری شاهین شهر اصفهان ۵۶۹-۴۴۷.
- مولائی هشجین، نصرالله، رجبی، پرویز. (۱۳۹۰). شناخت توان های محیطی گردشگری شهرستان شفت جهت توسعه اکوتوریسم، فصلنامه جغرافیای طبیعی دانشگاه آزاد لارستان، ۱۴.
- مولائی هشجین، نصرالله و ملک پور هشجین، سهیلا. (۱۳۸۴). قابلیت‌ها و جاذبه‌های توریسم روستایی - عشایری در ناحیه تالش، مجله محیط زیست، پژوهشکده محیط زیست جهاد دانشگاهی.
- مهدوی حاجیلویی، مسعود و مجتبی، قدیری معصوم و مهدی سنایی. (۱۳۸۷). نقش و تأثیر خانه‌های دوم بر ساختار اقتصادی، اجتماعی ناحیه‌ی کلاردشت، پژوهش‌های جغرافیایی/انسانی، ۵۶، ۱۹-۳۱.

- مهدوی، مسعود و قدیری معصوم، مجتبی. (۱۳۸۷). نقش و تاثیر خانه های دوم بر ساختار اقتصادی - اجتماعی کلاردشت، مجله پژوهش های جغرافیایی، ۶۵، ۱۹-۳۱.
- مهدوی، مسعود و قدیری معصوم، مجتبی. (۱۳۸۷). اثرات گردشگری بر توسعه روستایی با نظر سنجی از روستاییان دره کن و سولقان استان تهران، فصلنامه روستا و توسعه، ۱۱ (۲)، ۳۹-۶۰.
- مهندسان مشاور D.H.V از هلند. (۱۳۷۱). ترجمه سید جواد میری، ناصر اوکتایی، مهدی گنجیان، رهنمودهایی برای برنامه ریزی مراکز روستایی، جلد اول، مرکز تحقیقات و بررسی مسائل روستایی جهاد سازندگی، تهران.
- هجرتی، محمد حسن. (۱۳۷۹). جغرافیا و توسعه روستایی، تهران: انتشارات مرکز آبا.

References

- Consulting Engineers D.H.V, 1371, translated by Seyyed Javad Miri, Nasser Oktaei, Mehdi Ganjian, Guidelines for Planning Rural Centers, Volume 1, Research Center for Rural Issues, Jihad Sazendagi, Tehran (in Persian)
- Cox, Linda, J. Morton, Fox and Richard L., Bowen, (1994) Does tourism destroy agriculture? Annals of tourism research Vol. 22.
- Eftekhari, Ruknuddin and Qadri, Abdolreza, 2013, The role of rural tourism in rural development (criticism and analysis of theoretical frameworks), Modares Quarterly, Volume 6, Number 2 (in Persian)
- Hall, C., Michael and page, J., Stephen; the geography of tourism and recreation; Routledge; 2002.
- Heydari, Rahim, 1387, Basics of Tourism Industry Planning, Samet Publications. (in Persian)
- Hijrati, Mohammad Hassan, 1379, Geography and Rural Development, Aba Center Publications, Tehran (in Persian)
- Holland. J. Burian, M. and Dixey, L. (2003). "Tourism in poor Rural Areas: Diversifying the product and expanding the benefits in rural". paper No.
- Jumapour, Mahmoud and Kiyomarth, Narjes, 2013, investigating the effects of tourism on people's assets and livelihood activities in the framework of sustainable tourism livelihoods (case study of Ziarat village), Journal of Tourism Management Studies, 7th year, p. 217, pp. 87-119. (in Persian)
- Kim, MJ-Kyund (2005) Determinants of Rural tourism and modeling rural tourism Demand in Korea
- Lewis, Jame, 1996; A case study of the process of tourism Development in rural communities in the state of Indiana
- Lordkipanidze, Maia, Brezet, Han, Backman, Mikael, 2004, The Entrepreneurship Factor in Sustainable Tourism Development, International Institute for Industrial Environmental Economics, P.O.Box 196, Lund 22100, Sweden
- Mahdavi Hajiluyi, Masoud and Mojbati, Qadiri Masoom and Mehdi Sanai, 2017, The role and influence of second houses on the economic and social structure of Kaladarsh district, Human Geography Research, Vol. 56, Fall, 19-31. (in Persian)
- Mahdavi, Masoud and Qadiri Masoom, Mojtabi, 2017, the effects of tourism on rural development with a survey of the villagers of Kan Valley and Soleqan, Tehran Province, Rural and Development Quarterly, year 11, number 2, pp. 39-60. (in Persian)
- Mahdavi, Massoud and Qadiri Masoom, Mojtabi, 1387, The role and impact of second houses on the socio-economic structure of Kalardasht, Journal of Geographical Research, No. 65, pp. 19-31. (in Persian)
- Mehdavi, Massoud, Qadiri Masoom, Mojtabi, 2017, the effects of tourism on rural development with a survey of the villagers of Kan Valley and Solqan, Tehran Province, Rural and Development Quarterly, year 11, number 2, pp. 39-60. (in Persian)
- Moulai Hashjin, Nasraleh and Malekpour Hashjin, Soheila, 2014, Capabilities and attractions of rural-nomadic tourism in Talash district, Environmental Journal, Jihad University Environmental Research Institute. (in Persian)

- Moulai Hashjin, Nasrallah. Rajabi, Parviz, 2018, recognition of the environmental capabilities of Shaft city tourism for the development of ecotourism, Larestan Azad University Natural Geography Quarterly, fourth year, number 14.(in Persian)
- Muntsari, Zahra and Shatrian, Mohsen, 2013, Rural Tourism and Rural Development, Proceedings of the First National Conference on Sustainable Rural Development in Horizon 1404, Shahin Governorate of Isfahan.(in Persian)
- Papli Yazdi, Mohammad Hossein and Saqaei, Mehdi, 2015, Tourism (Nature and Concepts), Samt Publications.(in Persian)
- Qadiri Masoom, Mojtabi, 2013, explanation of the physical effects of tourism on rural areas (research case: Biron Besham district - Kalardasht district). Journal of Tourism Planning and Development, Year 2, No. 5.(in Persian)
- Qadiri, Firouz, Rukn-al-Din-Iftakhari, Abdul-Reza and Vali-Khani, Mehbobeh, 2013, the consequences of the expansion of second-house villas) in rural areas in Tarroud village of Damavand city, Geography magazine, year 9, number 31.(in Persian)
- Qadri, Ismail, 2012, The Role of Rural Tourism in Sustainable Rural Development, Doctoral Dissertation, Tarbiat Modares University.(in Persian)
- Rajabi, Parviz and Keshavarz Shall, Fatah Elah, 2013, Analysis of rural tourism from the perspective of sustainable development, Proceedings of the first national conference on tourism and nature tourism in Iran-Zamin, Islamic Azad University, Hamadan branch.(in Persian)
- Rajabi, Parviz et al., 2013, the role of ecotourism in sustainable rural development (a case study of Imamzadeh Ebrahim Shaft village), Proceedings of the first national conference on tourism and nature tourism in Iran-Zamin, Islamic Azad University, Hamedan branch.(in Persian)
- Rajabi, Parviz, 2013, investigation and recognition of factors affecting the development of rural tourism, collection of articles of the first national conference on tourism and nature tourism in Iran-Zamin, Islamic Azad University, Hamadan branch.(in Persian)
- Rajabi, Parviz, 2013, the impact of rural tourism on physical changes in the villages of Foman city (a case study of Sardar Jangal and Gorab Pas villages), Proceedings of the second national conference on planning and sustainable development in the southern region of the Caspian Sea, focusing on physical and social issues - Cultural, Gilan Governorate.(in Persian)
- Rajabi, Parviz, 2016, comparative study of tourism attractions in the plains and mountains of Shaft city and providing an optimal model to empower these areas, master's thesis in geography and tourism planning, Islamic Azad University, Rasht branch.(in Persian)
- Rezvani, Mohammadreza, 2012, Analysis of the process of creating and expanding second homes in rural areas, a case study of rural areas in the north of Tehran province, Geographical Research Quarterly, No. 45, Summer, 59-73.(in Persian)
- Rizvani, Ali Asghar, 1379, Geography and Tourism Industry, Payam Noor Publications.
- Rizvani, Mohammad Reza, Akbarian, Saeed Reza, Rokanuddin Aftekhari, Abdul Reza and Badri, Seyed Ali, 2013, Comparative Analysis of the Economic Effects of Second Home Tourism with Daily Tourism on Rural Areas with a Sustainable Development Approach, Journal of Research -Hai-Rustai, year 2, issue 4, pp. 35-62.(in Persian)
- Sharifzadeh, Abulqasem and Moradanjad, Homayoun, 2013, sustainable development and rural tourism, Jihad Social and Economic Monthly, Khordad and Tir, No. 250-251, p. 52.(in Persian)
- Sharpley, Richard Julia, 1380, translated by Rahmatullah Manshizadeh, rural tourism, Manshi Publications, Ansar Islamic Center.(in Persian)
- Sharpley, Richard; Rural tourism and the challenge of tourism diversification: the case of Cyprus; Tourism management 23, 2002.
- shepherd, Anderw, (1998) Sustainable Rural Development. London Macmillan Press. 37-Sundhu Mandi k. (1998) tourism and sustainability the commercial Trekking Industry in the kullu valley Himachal Pradesh. India.
- Sinaii, Vahid, 1375, sustainable development and tourism, political and economic information monthly, number 95 (in Persian)

Sundhu Mandi k.(1998) tourism and sustainability the commercial Trekking Industry in the kullu valley Himachal Pradesh. India

How to Cite:

Rajabi, P., Molaei Hashjin, N., & Motamedimehr, A. (2022). Explaining the role of tourism in rural development (A case study of southwest villages of Gillan). *Geographical Engineering of Territory*, 6(1), 213-231.

ارجاع به این مقاله:

رجبی، پرویز، مولائی هاشجین، نصرالله و معتمدی مهر، اکبر. (۱۴۰۱). تبیین نقش گردشگری در توسعه روستایی (مطالعه موردی روستاهای جنوب غربی گیلان). *مهندسی جغرافیایی سرزمین*، ۶(۱)، ۲۱۳-۲۳۱.